

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: KRŠKO.

Naslov za dopise: »Naprej«, Krško.
Ček rač. št. 11.959.

NAPREJ

Stane mesečno 20 Din, začasno 10 D.
za inozemstvo 30 Din, začasno 15 D.
(dokler ne začne zopet redno izhajati.)Oglasi: prostor 1×87 mm 1 Din.
Mali oglasi: vsaka beseda 50 p, najmanj 5D.Dopise frankirajte in podpisujte,
sicer se ne priobčijo. Rokopisi se
ne vračajo.

Reklamacije za list so pošt. proste.

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik V., šte. 49.
Četrkova številka »Napreja«
izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasilo Kmetско-delavske zveze.

Stane letno 60 Din, — mesečno 5 Din.

Angleške volitve.

(Številke si oglej na 2. strani.)

V četrtek 6. tm. se je na Angleškem do-
bojeval boj, kateremu so z napetostjo sledili
vsi, ki vedo, da je politika glavna gibalna
sila družabnega življenja. Posebno napetost
je povzročil vodilnim krogom nekih evrop-
skih držav, ki si domišljujejo, da so pokli-
cane za usmerjevalce internacionalnih odno-
šajev, a so sami odvisni od tega, če vlada
v najsilnejši svetovni državi njihovem duhu
podoben ali nasproten duh. Zadnje mesece
se je zdelo, da ta država noče imeti in tudi
nima vpliva na dogodke zunanjega sveta;
stvar je bila pa v resnici takšna, da je na-
videzna nemoč in nebrižnost angleške zuna-
nje politike podpirala reakcijska stremjenja
skoro v isti meri, kakor če bi se dejansko
zavzemala zanje ter jim dajala pravec. Gorje
človeškemu razvoju, če bi najmočnejša enota
človeškega plemena sedaj, ko je dosegla
prevladajočo kulturno stopnjo, sama v sebi
okostenela in ne mogla naprej! Že njena
hipna, navidezna okostenelost je dala povod,
da je padlo središče človeške kulture, Evropa,
za stoletja nazaj, v najgloblje duševno bar-
barstvo. Kam bi še dospeli, če bi sistem
francoskih poincarèizmov in laških mussoli-
nizmov ne našel protiuteži v trezni, moralni
politiki velikega naroda?

Pa ravno to, da angleško pleme kot
vodilno pleme ni okostenelo v oficialni ne-
brižnosti, temveč da je v tem času v sebi
bojevalo boj za zmago svojih boljših ele-
mentov, to je bilo vzrok, da so vsi z nape-
stjo pričakovali izidov, ki bi naj pokazali,
kako daleč je že dozorel ta boj in če bo
treznost že sposobna uvesti odločno proti-
akcijo proti splošnemu reakcijskemu zlu. Vo-
litve dajejo v moderni državi že precej za-
nesljiv vpogled v značaj kakega ljudstva. Če
zmaga struja, ki hoče uvesti red na temelju
pravičnosti, vidimo mi socialisti v tem jam-
stvo za odrešenje človeštva. Angleških volil-
nih izidov smo lahko veseli.

Če zavoljo družega ne, bi morali vero-
vati v upravičenost našega veselja že radi
učinkov, ki jih kažejo uspehi 6. tm. v sredi-
šnih evropske buržoazne nemorale. Zadnje
vesti poročajo, da se bo moral Poincarèjev
režim na Francoskem umakniti treznejšemu
režimu in sicer zato, ker ga ne bo več pod-
pirala dosedanja angleška „nebrižnost“. To
je dobro znamenje. In če mi, ki moramo
hladno presojati položaj, še nikakor ne ver-
jamemo, da bi že te angleške volitve pobrale
reakciji Poincarèje, Mussolinije in druge raz-
bojnikove, vendar nam je očitno izpovedani
strah buržoazije porok, da utegne velika
metla zaplesati prav kmalu, pri drugih vo-
litvah gotovo, če bodo znali angleški delavci
rabiti svojo zmago.

Danes beremo v buržujskem tisku željo,
naj bi se obe angleški meščanski stranki,
liberalci in konservativci, združili, da razbi-
jeta naraščajoči vpliv delavskega gibanja.
Berite n. pr. torkove „Jutranje novosti“, pa
se prepričate, kako dobro se zaveda buržo-

azija zunaj Angleške, da je njena rešitev le
v zlomu delavske moči. „Z demagoškimi
frazami“ ustvarjene organizacije proletariata
je treba razbiti — to je zdaj parola kapita-
lizma. Ta gnojna parola kriči iz vsake vrste
torkovega uvodnika v „Jutranjih novostih“.
To v opozorilo tistim lačnim bedakom, ki
menijo, da jih radikalija res zato vabi k svo-
jim jaslim, da jih nasiti. Za nas pa je važno,
kaj pišejo „Jutranje novosti“ in česa se boje,
tudi zato, ker vemo, da so ji takšni članki
naročeni iz glavnega stana pariške reakcije.
„Jutranje novosti“ so eno izmed glasil tistih
prekletih klik, ki že par let sem prodajajo
interese našega ljudstva interesom francoskih
imperialistov, plenilcev in zadrževalcev člo-
veškega napredka. Ti naši krogi so le agenti
francoskih grabežev, njihove dekadentne bur-
žujske „kulture“, njihovih svilenih cap in
kosmetikov, šantanov in kabarejev. Kar oni
govorijo so si izmislili ti Francozi sami.

Seveda mi se ne bojimo nevarnosti an-
gleških meščanskih koalicij za angleško de-
lavske stvar. Delavska stranka je danes tako
močna, da ji v trezni opoziciji ne more ško-
dovati noben režim. Še pridobivala bi, čim
bolj bi se notranja reakcija ostrila, kakor je
doslej pridobivala v opoziciji. Tudi kri an-
gleškega delavstva ni voda. Potem pa je
angleški strankarski boj prežet s človeškim
duhom. Tam niso kapitalisti v prvi vrsti
kapitalisti, protikapitalisti v prvi vrsti proti-
kapitalisti, temveč so predvsem ljudje. Samo
pri nas je mogoče, da buržoazija strelja,
obeša, pretepa, zapira, razlaščuje in sramoti
delavca, ki se hoče dostojno boriti za svoje
prepričanje. Končno je pa dobro, če se u-
stvarita dve ostro ločeni fronti, delavska in
kapitalistična, ker pomeni to začetek konca
za kapitalizem. Kapitalizem se potem ne more
skrivati za različnimi maskami, ne more sle-
pariti kakor pri nas n. pr. radikalni, klerikalni,
nacionalni in tudi socialistični kapitalizem,
ki hočejo biti delavski in gosposki, svobodo-
miselni in nazadnjaški, demokratični in avto-
kratični obenem. Pokazati se mora takšnega,
kakor je: kapitalizem in nič več, sociološka
oblika, ki je bila doslej potrebna, da ustvari
človeškemu napredku neke pogoje — pred-
vsem tehnične in materialne — in se mora
odslej umakniti novi obliki, ki hoče udeležiti
moralne vrednote, ki hoče osvoboditi vse
človeštvo, ne samo posameznika. V vseh
državah, ki se razvijajo v smeri resnične kul-
turnosti, opažamo dokaze za razvoj strankar-
skih razmer v razrednem smislu. Nemška
Avstrija n. pr.! Mnogostrankarstvo je samo
dokaz nižje kulturne stopinje!

Meščanske koalicije na Angleškem se
torej ne bojimo. Bojimo se pa, da angleški
sodruzi sami stopijo v koalicijo z buržoazijo.
Tudi ta želja se pojavlja. V zadnjem „Na-
preju“ smo čitali dokaz, da pomeni koali-
cionizem za socialistične stranke polom. Tudi
na Angleškem ne bo drugače, če se to zgo-
di. Upamo da je naša bojazen neupravičena
in da si angleški delavci ne bodo sami o-
nemogočili uspehov, čeprav je to stranka,
ki revolucionarnega razvoja drugih proletar-

skih strank ni doživela, ki ima radi posebnih
okoliščin mnogo revizionističnega v sebi, kar
v ministerializmu naravnost sili. Toda baš v
zadevi koalicionizma se je stranka doslej na
vso moč branila reformističnosti in to še bolj
radikalno nego marsikaka proletarska giba-
nja, ki nosijo svojo radikalnost na prvem
mestu, če ne že celo v imenu. Ta srečna
doslednost v angleški delavski politiki je
glavni vzrok, da stranka neprestano rase in
da ji samo še malo manjka do popolne
zmage. Tega momenta so se angleški sodruzi
doslej dobro zavedali, zdaj po volitvah pa
že zopet opozarjajo nanj tisti, ki so orien-
tirani bolj na levo. Marksistični socialisti, ki
so v zadnjih mesecih svoje opozicije v stran-
ki silno razširili, so napeli vse moči, da si
ne bi stranka zapravila zaupanja ljudstva baš
sedaj pred zadnjo zmago. Upajmo, da se jim
posreči s praktičnimi vzgledi, ki jih ne manj-
ka, prepričati vse struje, da je imela doslej
še vsaka delavska stranka v koalicijah samo
smolo. Nazadnje bi ne imela trajnih posledic
nobena huda lekcija, toda lekcije preštudi-
rajo angleški delavci lahko iz prakse drugih
proletarskih gibanj. Skoda časa, ki so jih ta
gibanja zabila zlasti v povojni dobi v nepo-
trebne eksperimente. Čas bi že bil, da si
proletariat svojo bodočnost ustvari, ne
pa da se ustavlja še nadalje z varljivimi tre-
nutnimi uspehi v zvezi z buržoazijo.

Znamenja kažejo, da se ta bodočnost
začenja in da se povojne netreznosti v pro-
letarskem gibanju že končavajo. Pred dnevi
so volitve v Avstriji za vselej ustavile na-
daljni pohod tamošnje reakcije. Marsikdo je
bil že obupal nad tem, da bi mogel sociali-
zem tako zmago zmagati. Toda angleške vo-
litve pomenjajo že nekaj več; žnjimi je pre-
šel socializem zopet v ofenzivo in je reakcijo
ne samo ustavil, temveč jo tudi krvavo uda-
ril, in udaril ni samo domače reakcije, tem-
več je sunil nož že tudi v reakcijo vsega
sveta. Nekaj treznosti je treba, pa se bodo
uloge popolnoma zamenjale, proletariat ne
bo več pravice samo prosil, temveč si jo bo
vzel.

Razno.

Današnja številka je izšla radi minulega so-
botnega praznika v četrtek namesto v sredo.

Da se je Korunov „Socialist“ res združil s
Kocmurjevo „Zarjo“, tega ne bi bilo treba v obeh
listih povedati v posebnih člankih o „sporazumu“.
Vidi se prav dobro iz vsebine združenega „Sociali-
sta“ samega. Skoro o samem socialnem zavarova-
nju govori in zdi se, da je res mnogo njegovih
delavcev najbolj interesiranih na tem. So pač sami
taki delavci, ki so se česa naučili. Odkar so zdru-
ženi, se jim je tudi posrečilo postaviti na noge od-
bor ljubljanske „organizacije“ in v tem odboru so
kar 3 iz bolniške blagajne [Tomc, Mlinar in Lah],
četrti je centralni tajnik kovinarjev Joža Golmajer,
ki je še vedno tudi odg. urednik „Socialista“, in
samo peti [Tone Žagar] je delavec. Kako mu je kaj
pri duši, ko sedi med temi Kocmurjevci, to je nje-
gova stvar. Zdi se nam pa, da je to tisti Žagar iz
Šiške, ki je lani še dobro vedel, kaj pomeni koc-
murjevstvo. Dobro bi bilo, če bi v „Socialistu“ raz-
ložil, kako je prišel „do spoznanja“ — razen če so
ga izvolili proti njegovi volji ali vsaj brez njegove
vednosti. Tudi mariborski okrožni odbor so objavili

v „Socialistu“, tako da izgleda, da so se premislili in da se nič več ne skrivajo iz strahu, češ da bi kapitalisti izvedeli o njih moči, če se v časopisih javno pove, kaj in kako je z organizacijami. Imajo jih 8: Maribor, Studenci, Ruše, Muta, Marenberg, Leše, Pobrežje, Sladki vrh in Ptuj. Za te organizacije še ne vemo, kdo jih vodi [pač, za Ptuj vemo, da ga vodi socialna zaščita znana pod imenom Komavli] in Leše vodi konsumar Doberšek, pisatelj pisma.] V odboru so pa nastavljeni: Čeh, Favalec, Favaj, Pelikan, Petijan, Doberšek in Komavli. Drugi so: Eržen, Kac, Spindler [Maribor in Studenci], Janko [Ruše], Orosel [Muta]. Eržena poznamo kot predsednika „Ljudske tiskarne“, Jankota pa kot zvestega pristaša g. Nahtigala, znanega politika enotne fronte pod geslom „mitlen zwischen durch eini!“, ki so mu šli Mariborčani zaradi jezika že tolikokrat na lim. Seveda samo nekateri — drugi so še vedno apatični, odkar je naredila stranka usodni korak v ministerializem. Tako so bili takrat razočarani in še bolj po posledicah pobiti, ne da marajo politike — rajši so jo prepustili posameznikom. Nahtigal, Janko, Doberšek, Komavli... Lahko se razrušijo organizacije, a težje je postavljati jih.

Kaj pravita „Socialist“ in „Volkstimme“ k izstopu ljubljanskih komunistov iz občinske koalicije? „Socialist“: Klub neodvisnih delavcev v občinskem svetu ljubljanskem je sklenil izstopiti iz delovne večine iz dejanske malenkostnega razloga, o katerem homo še posebej poročali. Značilno je pa, da stopajo neodvisni v opozicijo takrat, ko je še v delu službena pragmatika za mestne delavce in nastavljenec ter proračun za bodoče leto. Sklep tega kluba je torej v direktnem nasprotju z interesi ljubljanskega delavstva, ki ga v tem trenutku puste na cedilu. Proračun je zlasti važen tudi zaradi ustanovitve socialnega odseka, ki potrebuje primernih dotacij. Poleg tega ima izvesti občinski sklep še več važnih problemov, katerih izvedba se s tem korakom neodvisnih utegne otežkati. To je kršitev lojalnega delovnega dogovora.

„Volkstimme“: Konec ene koalicije. V Ljubljani je prišlo povodom zadnjih občinskih volitev do koalicije med komunisti, enim delom takrat še zunaj stranke stoječih socialistov in po drugi strani s klerikalci. Ta koalicija je kandidirala pod imenom „Zveza delovnega ljudstva“. Pri volitvah si je ta zveza priborila večino. Na čelo občinskega zastopa je bil potem postavljen s. dr. Perič. Sedaj pa, kakor je v koalicijah vedno navada, je prišlo do sporov. Komunisti in klerikalci so si naenkrat v laseh. Komunisti so spoznali, da si ne bodo ničesar več primaknili in še večerajšnji branilci te koalicije so postali danes njeni napadalci. Odpovedali so s par demagoškimi frazami koalicijo. Komunisti so se za ta korak odločili predvsem zato, ker so hoteli nekateri voditelji, v prvi vrsti dr. Lemež [bivši demokrat] frakcijskim zagarjem v komunistični stranki izbiti orožje iz rok. Komunistični listi pišejo čisto javno o frakcijskih in osebnih sporih v stranki. Konec te koalicije podaja nov dokaz, da ni socialistom v takih koalicijah nič iskati. Naša parola se mora glasiti še nadalje: proč od meščanskih in proč od komunističnih demagogov.

K tema popolnoma nasprotujočima si poročiloma ljubljanskega „Socialista“ in mariborske „Volkstimme“, ki ju izdajajo in pišejo isti korunovski možakarji v isti tiskarni, nam ni treba ničesar pripomniti. Kvečjemu to: Korunovska SSJ se je na celjskem kongresu ostro izrazila proti vsakršnim koalicijam z meščanstvom. Navzlic temu so koalirani v Mariboru z liberalci [prej s klerikalci], ljubljanskega Periča, ki je danes čisto navaden sluga črnim klerikalcem, pa so sprejeli v svojo stranko in ga imenujejo „sodruga“. Mi se na temelju navedenih dveh poročil nočemo delati norca iz korunovskih doktorjev, ko se tako zabavno sami sebe tolčejo po zobeh — prepuščamo jih našim bralcem, naj se ti iz njih norčujejo. Mariborskemu in ljubljanskemu korunovskemu delavcu pa tako ni več pomoči. Imata prekrepeke želodce in prebavita vse, kar jima gospodje socialistični advokati predložijo. Ali pa pomenita obe notici, da sta si korunovska Ljubljana in korunovski Maribor že v laseh in se pripravljata na razcep? Da bi le tako bilo, potem se vsaj enim, in sicer tistim, ki bi jim bilo še za socializem, ne pa za diplomatične dohtarje, vsaj tem se ne bo smejal ves svet, ko jih bodo za njih socialističnost pretipale višje instance, nego advokatski proletarci! Prosimo naše bralce samo to, da primerjajo „Socialista“, št. 17, in „Volkstimme“ št. 98, s tem, kar smo mi iz nju posneli. Tako se utegne možakarjem prihraniti še ena blamaža, podobna tisti zadnji: ko smo objavili slavno Doberškovo pismo, nam je ta lepi vzgojitelj mladine v teh dveh listih očital, da smo njegovo pismo nalašč napačno prevedli in objavili ter nam je napisal, kako bi ga morali napisati. Ko smo potem dokazali, da je g. učitelj sam svoje pismo falsificiral, je bila blamaža tu! Seveda ne naša!

Oj, če bi znalo naše delavstvo misliti! Po teh dveh noticah, ki smo ju tu objavili, bi pljunilo še danes demagogom v obraz in se ne bi dalo nikoli več voditi tako javno za nos!

Socialisti povsod enaki. Bivši saški ministrski predsednik socialist Zeigner je priznal, da je v več slučajih sprejemal podkupnino. Obtožil je tudi druge tovariše ministre socialiste, da so bili koruptni. Med

obdolženci so odlični voditelji nemških socialistov. V take vode pelje marksizem.

Tako piše „Pravica“ 6. dec. Seveda je pozabila povedati, da je o tej korupciji zvedela iz „Napreju“! Mi svojih poročil o papeških bordelih nismo črpali iz „Pravice“ in njenih bratcev „Slovenca“, „Domoljuba“, „Straže“ itd. Kajti ti časopisi hvalijo papeža na vse pretege, mi pa nikdar nobenih socialističnih voditeljev nismo povelicevali. Velikanski razloček med vami in nami je očiten baš v tem, da čistite vi po tujih hlevih, mi pa v lastnem; da proglašate vi svoj hlev za nezmojljiv in brez gnoja, mi pa pravimo, da so pod kožo vsi ljudje rdeči, vi in mi; da se vi bahate s posebno milostjo božjo, ki vas varuje greha, korupcije in gnoja sploh, mi pa nič ne damo na božjo milost svojih voditeljev in jim gledamo na prste in jih pomečemo na gnoj, če najdemo, da so gnojni. In kadar jih pomečemo, kričite vi, kako da je socializem umazan, v resnici greste pa s tistim gnojem v koalicijo proti nam! Socialisti gremo za delom in zaslužkom, zato nam očitajte, da smo mamonisti, da molimo zlato tele. Vaši posvečeni gospodje pa gredo za zlatim teletom brez dela, pa jih imenujete zaslužne in svete može. Mi nagrade prepovedujemo, ker spadajo h korupciji, vi pa proti korupciji samo govorite, s korumpiranimi nagradarji pa sedite skupaj in kujete kapital iz pobožnega nezavednega ljudstva.

„V take vode pelje marksizem“, pravite. Mi nismo bili nikoli tako nesramni, da bi Jezusov nauk dolžili zaradi grehov njegovih namestnikov. Krščanstvo in socializem sta oba enako nedolžna, krivi so le tisti gospodje, ki se pri kristjanih ali pa pri socialistih izdajajo za patentirane voditelje po božji milosti, da smejo bolj brez skrbi lagati, goljufati itd. Kakor se bahajo lažnjivi socialisti, da imajo svoj socializem naravnost od Internacionale, od Marxa itd., tako se vi bahate, da imate svojo vero naravnost od Boga, od Jezusa itd. Pa je oboje nesramna laž. To ste vi dokazali v vojni, ko ste skupno z Mohamedani pobijali kristjane, in lažnjivi socialisti so to dokazali s tem, da so šli v koalicijo z razdiralci socialističnih organizacij, ki izvršujejo načela Internacionale.

Ne marksizem, ne katolicizem nista kriva za ta gnoj, krivi so ljudje, ki te nauke sicer dejanski pobijajo, a jih vendar z usti hvalijo, da se priku-pijo bednemu delavstvu. Zaradi Zeignerja smo v „Napreju“ povedali, da je kriv ministerializem in pa dejstvo, da v Nemčiji delavstvo premalo nadzira svoje voditelje. To ste vi zamolčali, ker se bojite, da bi začeli tudi vaši backi vas nadzirati. Pa ne bo veliko pomagalo, ker že tudi izmed backov nekateri izpregledujejo in zahtevajo javnih računov. Počasni se odpirajo oči, počasi, ampak odpirajo se, in to pomeni zarjo boljše bodočnosti.

Delniške družbe in meščanske „moralne“ kupčije. Delniška pivovarna Laško je prešla v roke lastnikom pivovarne „Union“. Izvršila se je kupčija, delničarji Laške so opeharjeni, mešetarji in kupci pa so si razdelili dobiček. Kreditni zavod v Ljubljani je zbiral delnice pivovarne Laško, seveda po naročilu za vodstvo pivovarne „Union“. Samo še 3.000 delnic mu je manjkalo do nadpolovične večine na občnem zboru Laške pivovarne, teh 3.000 pa so imeli v rokah posamezni delničarji in jih je bilo težko izvesti iz njih brez sumnje, na skrivnostan način. Ljubljanska kreditna banka je to najlažje izvedla. Kot finacijski zavod delniške pivovarne Laško je pisala v tem kritičnem trenutku uradno svoje mnenje Celjski posojilnici, češ, da bi bilo dobro, če se pivovarna Laško združi s pivovarno „Union“. Vodstvo prve, ki sedi v Celjski posojilnici, je to uradno, mnenje svojega denarnega zalagatelja naznanilo delničarjem. Ta krik po zedinjenju pa ni vzbudil v delničarjih prav nobenega interesa, ker je zedinjevalni apostol predlagal, da dobe delničarji Laške za dve svoji delnici po eno delnico pivovarne „Union“. Delničarji Laške so delnice rajši prodali prvemu, ki jim je največ ponudil; to je bil seveda — Kreditni zavod v Ljubljani. S tem so bili lastniki „Uniona“ zadovoljni. Polastili so se večine glasov v Laški, na kakšen način, ni nihče vprašal. Vendar se je zdelo vodstvu Laške pivovarne potrebno, madež vsaj navidezno zbrisati — morda ga je čutilo tudi na sebi — in je torej v časopisju pojasnilo, da je prodaje Laške pivovarne kriva samo konkurenca, ki je hotela na vsak način ugonobiti edino narodno podjetje te vrste v Sloveniji. Ker je bila konkurenca močna, se je nakana posrečila in podjetje se je moralo udati. Slovenskemu narodu pa je vodstvo naložilo tudi krivdo, češ, da „tiči v Slovincih še vedno nezaupanje do lastne sposobnosti“. Ubogi Slovenci, ki morajo nositi krivdo prodaje podjetij, pri katerih poberejo vse dobičke narodovi demagogi. Zato smo se nekoliko obširneje bavili s tem dogodkom v naši industriji, ker želimo, da proletariati dobi nekoliko vpogleda v umazane zahrbtnosti delniških družb in njihovih vodstev in bo znal bolje paziti na svojo lastnino, če bo še kdaj imel priliko biti solastnik delniških tiskarn, kakršni sta Blasnikova in Ljudska.

Celjske uršulinke imajo v svoji šoli pravo gnezdo za klerikalno agitacijo. Vsak dan bi lahko navedli nove dokaze. Nedavno tega se je nekdo v „Slovenskem narodu“ pritoževal, da silijo njegovo hčerko, učenko v uršulinski šoli, k orlovski telovadbi. Tisti nekdo je dobil v „Novi dobi“ zafrkacijo, da mora pač tako biti, če pošiljajo napredni očetje svoje otroke v klerikalna vzgojevališča, ker nune imajo

pač dolžnost razširjati tisto stranko, katera se za njihov srednjeveški pouk poteguje. Čisto pravilno! „Nova doba“ se enkrat izjemoma ni zlagala. Samo — samo vprašamo, kaj so pa celjski novodobarji storili, da bi dobilo mesto take šole, kakor se spodobijo, ne pa strankarsko katoliške? Ti naprednjaki že dovolj časa vladajo, da bi mogli nekaj pametnega ukreniti, da bi se ne razširjal med Slovenci še bolj duh, ki v Ljubljani s pomočjo svojega služabnika Periča zapira tega duha kolikor toliko oproščene šole [ženska realna gimnazija]. Ali pa mislijo celjski demokrati, da je talar v uredništvu njihovega lista že zadosten argument za njih protiklerikalno politiko?

Vrag alkohol pred celjsko poroto. Dne 5. in 6. t. m. je obravnavala celjska porota kar tri slučaje uboja, izvršene v vinjenem stanju, ko postane, kakor znano, človek „vesel“. — Obsojen je bil posestnikov sin Ignac Koprivnik iz Koroške vasi na 8 mesecev, ker je na semnji dan v Stoparjevi gostilni v Oplotnici z nožem zaklal nekega Josipa Kovšeta. — Na 18 mesecev težke ječe so obsodili rudarja Alojzija Verhovška, ki je novembra 1922. tekom pretepa v Kocmanovi gostilni v Št. Rupertu nad Laškimi s polenom udaril Ivana Zemeja po glavi. Ta pretep je bil še posebno divji, pravcata vojna, ki se je je udeležila cela vrsta fantov in mož. Nadučitelju Vidmarju, ki je ob tistem času šel mimo gostilne, se je z največjo težavo in v nevarnosti za lastno življenje komaj posrečilo, da ni v pijanem razgrajštvu obležalo še več žrtev. — Rudar Ignac Kodrun iz Gaberke je bil obsojen na triletno ječo, ker je obtožen, da je 4. nov. t. l. s kolom razbil lobanjo Francetu Napotniku, ko je ta spremljal neko kmetsko dekle iz gostilne domov. — Celjska porota uživa žalostno slavo, da ji je med vsemi porotami v Sloveniji največ obravnavati take slučaje, ki se zgodijo v alkoholni znorelosti. Kaj takega, da bi imela v dveh dneh kar tri uboje iz tega vzroka pod roko, pa je menda še za celjsko poroto nekaj nenavadnega. Kdaj bodo prišli odgovorni faktorji do spoznanja, da je treba drugače nego pa s samimi obsodbami zaježiti posurovelost, ki se čimdalje bolj razširja po naši zemlji? Lansko leto so v Laškem obsodili našega sodruga, ker je imel pogum, da je pokazal na pravir vsega zla in zahteval odpomoči: zatvoritev gostiln. Obsodili so ga, ampak, gospodje, prepad, ki se odpira našemu ljudstvu pod nogami in ki požira vedno nove žrtve, vendarle dokazuje, da je imel naš sodrug prav, ne vi! Vsaka nova žrtev vpije proti vašim nesmiselnim razsodbam in vas dela odgovorne za zločine, gospodje!

O invalidskem zakonu že listi dolgo časa trobijo, da ga sestavlja g. minister za socialno politiko z velikim trudom. Zdaj so listi zopet v skromnih noticah povedali presrečnim invalidom, da bo g. Peleš predlog njihovega zakona vendar poslal narodni skupščini v pretres in v potrjenje. Mi smo mnenja, da se pri nas ni prvič zgodil slučaj, da so pozabili na najpotrebnejše stvari in vemo, da bo tudi ta zakon tako nesrečno in brez glave skrupucan, da bo ostal samo na papirju. Ampak g. Peleš bo pa vendar žel slavo, da je stvaritelj invalidskega zakona in ne bomo mu zavidali, če ga bodo kakšni breznogi slepci nazivali svojega dobrotnika, ki vsaj ne sedi zastoj na ministrskem stolcu.

Vojni budžet v Jugoslaviji znaša peti del celokupnega budžeta. Poleg tega se bo porabil v l. 1924. še precejšen del izrednega kredita 150 milijonov Din iz l. 1920. in še doberšen del od 300 milijonov frankov [je 1 in pol milijarde Din] izrednega kredita za oboroževanje. S posebnimi krediti vred je vojni proračun pri nas tolikšen, da pride na vsako odraslo osebo samo za to zadevo 280 Din letnega davka.

Kam gre ves ta denar? Naša stalna vojska šteje 112.000 vojniov, 7.800 oficirjev in nad 100 generalov. Ljudstvo plačuje, pri tem pa kriči za svojimi demagogi: dol z militarizmom! Za tistimi demagogi, ki v Beogradu glasujejo za vojaške kredite!

Za namestnika začasnih sodnikov pri velikem vojnem sodišču je imenovan kraljev adjutant divizijski general Milivoj Zečević, tisti, ki je dopuščal v zimi l. 1921./22. kot vojni minister poginjanje vojakov in so ga pozneje vladinovi izmazali izpred sodišča.

Na Gorenjskem je na zasilno popravljene železniški progi zopet vpostavljen osebni promet med postajama Kranj in Podnart — Kropa brez prestopanja potnikov. Na progi Ljubljana - Jesenice vozita tudi večerna vlaka nepretrgano kakor prej.

Pomoč poplavljeni Sloveniji. Radikalna vlada je odobrila 1.500.000 Din za poplavljeni Slovenijo. 20.000.000, kakor so jih slovenski poslanci zahtevali, bi bilo še vedno premalo. No, radikalna vlada je poslala namesto podpore dva ministra v naše kraje, naj se prideta nazijat, kaj se je prav za prav zgodilo.

Telefonsko centralo z javno govornico za krajevni in medkrajevni promet z omejeno dnevno službo je dobila tudi pošta v Zagorju ob Savi.

Skadersko jezero in reka Bojana v Črni gori sta izstopila in poplavila precejšnje število vasi. Človeških žrtev ni bilo.

Izseljevanje na Japonsko. Ker se obračajo mnogi na razna oblastva glede izseljevanja na Japonsko, opozarja Izseljeniški komisariat v Zagrebu, da glasom informacij na Japonskem vobče ne potrebujejo delavnih moči iz inozemstva. Na Japon-

skem je še preveč domačih delavcev, zaradi česar se kljub obnovi po nedavnem katastrofalnem potresu niti ne iščejo niti ne morejo zaposliti inozemski delavci. Izseljevanje na Japonsko v svrhu zaslužka je brezuspešno.

Angleški volilni izidi so sledeči: Konservativci 254 mandatov, Delavska stranka 192, združeni liberalci 152, raztreseni 15. Po glasovih: 5.417.000 konservativci, 4.700.000 delavci, 4.255.000 liberalci. Volitev se je udeležilo komaj 70% vseh upravičencev. Kaj pomenijo sedanje volitve nasproti prejšnjim, kažejo zopet številke: Prej so imeli konservativci 344 mandatov, delavci 137, obe razcepjeni liberalni frakciji skupaj 117. Leta 1918. je dobila Delavska stranka le 63 mandatov — zdaj pa primerjajte, kakšni napredki! Brez volitev, ker niso imeli protikandidatov, je bilo že v naprej zasedenih 50 mandatov, in sicer: 35 konservativcev, 11 liberalcev, 3 delavci in 1 „divjak“. Prejšnji ministerski predsednik je presenetil svoje nasprotnike s tem, da je volitve kar naenkrat razpisal in jim dal komaj 3 tedne časa za agitacijo. Razumljivo, da delavci v taki naglici marsikje niso mogli vsega pripraviti. No, Baldwinu to nič ni zaleglo, četudi si je prisel-paril gotovo polovico tistih 35 mandatov „brez protikandidata.“ Delavci so pobrali konservativcem glasove predvsem po mestih (zlasti v Londonu!), liberalci pa po deželi. Komunisti, ki so imeli prej vsaj 1 mandat, nimajo nobenega več. To je znak, koliko velja boljševidem med pametnimi ljudmi. Novi parlament bo štel 7 ženskih poslancev (prej samo tri) in sicer sta med novimi dve sodružici: Bondfieldova in Lawrenceva. Konservativci so šli v boj s parolo o uvedbi zaščitnih carin, kar bi Angleško zaprlo od ostalega sveta in dalo Francozom še več potuše, omogočilo konservativnim kapitalistom večje profite in podražilo življenje; liberalci so se bojevali za prosto trgovino; delavci so šli v boj s popolnoma pravilnim stališčem, da postanejo tako carine kakor prosta trgovina v kapitalističnih rokah gnoj tudi če bi oboje samo zase ne bilo nič slabega. Borili so se zato na kratko za socializem. Med liberalci je Lloyd George manj uspeval nego Asquith. Lloyd George je, kakor znano, Francozom sovražnik.

Med rimskimi visokošolci je zavladalo velkiansko ogorčenje nad Gentilijevo šolsko reformo. Priredili so protestno zborovanje, ki pa so jim ga karabinerji razgnali. Vse visoke šole so zaprli.

Mussolinijeva diktatura je odvezla na zasednem Tirolskem nemškimi šolam vse pravice in uvedla italijanski učni jezik. Pobožne Tirolke so se ohrabrile in so šle v Rim k papežu prosit za intervencijo. „Slovenec“ je lepo zapisal, da jih je papež sprejel, tirolske matere bodo pa znale povedati, v koliko je papež njihovi prošnji ustregel. Na vsak način pa bo papež, — ki je prvi za Bogom, kajpak — napel vse sile, da bodo mogli črni listi pisati, kako se zanima za razmere svojih ovčic. Seveda bodo te sile izhajale iz papeške blagajne v Vatikanu in te papeške milosti bo deležen marsikakšen krščanski žurnalista. Saj kdor veruje, da se Tirolcem dobro godi, ker je papež zanje interveniral, bo zveličan, četudi je tisti, ki je to pisal ali govoril, lažnjivec.

Stavka jetnikov. V San Quentinu, California, so stavkali od 15. X. — 16. XI., jetniki, ki delajo v tamošnji tovarni za juto. Vseh 32 dni stavke so bili stavkarji v temnih celicah in so tako oslabei, da so jih morali odnesti v bolnišnico. Če se razmere v tovarni ne bodo zboljšale, se bo stavka ponovila.

Vrednost denarja. 1 dolar 86-75 — 87-50 Din, 1 češka krona 2-585 — 2-595 Din, 1 lira 3-78 — 3-81 100 avstr. kron 12-4 para. V Curihu stane 100 dinarjev 6-50 švic. frankov.

Splošna stavka avstrijskih poštних nameščen-cev se je pričela v pondeljek. Drugi državni nameščenici jim utegnejo slediti. Seipel jim noče ugoditi malenkostnih zahtev, čeprav se življenje vsak dan podražuje. Pač pa je skušal svoje pristaše med državnimi nameščenici ukrotiti s tem, da je zagrozil z demisijo. Hotel je enotne vrste lačnega nameščenstva razcepiti, a je zaenkrat v vodo padel. Demisioniral poštenti mož, ki je poleg tega katoliški pop, nato seveda ni. Več sreče so imeli kovinarji in nameščenici v električni industriji, ki so v zadnjem času brez skupnih sredstev dosegli svoje zahteve. Pa ti so seveda vsi razredno organizirani in se ne lovijo za Seiplom in njegovimi pomagači pri koritu Velenemcem, zato vladni kliki ne kaže, da bi jih krotila z demisionarskimi grožnjami. Zanimivo, da „Slovenec“ ne črha niti besedice o stavki v Avstriji. Mu pač ne kaže, da bi svojim backom postavljaj krščansko socialne režime v slabo luč!

Iz stranke.

Naš pokrajinski kongres se bo vršil 2. in 3. februarja 1924. Sklican bo najpozneje tekom januarja [§ 44]. Torej bodo zanj merodajni obračuni za december, november in oktober [§ 26]. Organizacije, ki obračunavajo z zamudami, opozarjamo, da je treba obračunavati mesečno. — Na koncu meseca je treba zaključili in takoj na prvi odborovi seji obračun podpisati in odposlati. Organizacije, ki hočejo odločevati na kongresu, naj se tega drže. Letos

na kongresu menda ne bo več debate, če je treba pravilnik izvrševati ali ne.

SDIZ „Svobode“ v Črni je otvorila 1. decembra t. l. člansko knjižnico, katera je pristopna vsem članom socialističnih organizacij SSJ. Knjige se izdajajo v nedeljah dopoldne od 10. — 12. in v sredah popoldne od 17. — 18. v društveni sobi nad Kons, društ. Črna l. — ODBOR.

Došli obračuni.

Za oktober:
Zadnji izkaz: članov 536 Din 849-70
15. Mežica „ 76 „ 135-80
16. Tacen „ 7 „ 14-
Skupaj članov 619 Din 999-50

Tiskovni sklad.

Od 1. I. do 3. XII. 1923 Din 13.524-80
Matevž Verčnik, Mežica „ 10-
SSJ v Črni [žen. org.] „ 10-
Josip Ipavc, Črna „ 11-
Florjan Stanovnik, Javornik „ 10-
Z. B. neizrabljene potnine „ 30-
I. P. „ „ 20-
Od 1. I. do 12. XII. 1923. skupaj Din 13.615-80

Proti roparskim vitezom.

Zadnji izkaz 3. XII. Din 666-
Ivan Lisej, Hrastnik „ 10-
Anton Wengust, Celje „ 10-
KDZ v Gorjah „ 10-
Marlin Jakopič — Gorje „ 15-
Andrejček Prešeren „ 11-
Andrej Jakopič „ 10-
Jakob Ambrožič „ 5-
Matej Bizjak „ 5-
Janez Šorl „ 5-
Simon Sodja — Dobrava „ 10-
Sejfadne Ladjarevič „ 10-
Franc Rotar „ 2-
Anton Rekelj „ 10-
Adolf Pavlat „ 10-
Alojz Gašperin „ 5-
Franc Perk „ 5-
Ivan Stare II. „ 10-
Hinko Klein „ 5-
Janko Praprotnik „ 10-
Franc Sodja „ 10-
Franc Pečar „ 5-
Franc Kalan „ 5-
Janko Zupanc „ 10-
A. L. pomota pri seštevanju „ 10-
M. Pondelak, Videm „ 5-
Od 7. XI. do 12. XII. 1923. skupaj Din 869-

VABILO.

Pod katastrofalnim utisom novega razkola, grozečega radi različnih stališč, s katerih sta si skočila v lase mariborska „Volksstimme“ in ljubljanski „Socialist“ v vprašanju proletarskih koalicij z buržoazijo, sklicujemo za dan Svetih treh dohtarjev ponoven in sedaj pa čisto zares zedinjevalni kongres.

Pristop imajo vse organizacije, ki niso po točki „Piš me v uh“ našega centralnega štatuta že za 6 mesecev nazaj izvrševale svojih dolžnosti.

Delegate naj volijo organizacije tako, da pride na vsakega člana vsaj po eden.

Verificirani bodo tisti delegati, ki so voljni zapreti oči in zakleniti si usta s ključavnico „Dol z javnostjo!“ Gor z reakcijo! — V boj za narod svoj! — Svoji k svojim! — Živijo socialistični voditelji! — V nezavednosti je naša moč!

Pokrajinski odbor „Zelena mizica“ socialističnih dohtarjev, juristov in profesorjev, v Ljubljani in v Mariboru, s sedežem v Beogradu.

Poldruga milijarda Din.

[Avtonomisti in centralisti se kregajo, ali smo plačali preveč davkov ali ne — „Socialist“ pomaga centralistom, češ, da se ne da deliti, da bi vedeli kdo jih je plačal. Socialistični program pa zahteva v prvi točki gospodarskih reform: „Da se uvede progresivni davek... Odprava vseh posrednih davkov (trošarina, carina itd.).]

Klerikalci so zmagali pri zadnjih volitvah tako popolnoma, da so bili vsi njih volilci prepričani, da se bosta kaj hitro začela cediti po Sloveniji med in mleko. Klerikalni voditelji so razumeli, kaj to pomeni, in da pri prihodnjih volitvah ne bo več tako, zato so se začeli prav resno truditi, da izkoristijo trenutni položaj. Toda kako? Volk sit in koza cela, to ne more biti. Sebe niso hoteli prikrajšati, zato so hoteli kozi (svojim volilnim backom) dati vsaj kakšnega navideznega zelja. Pa se jim niti to ni posrečilo. Vrivali so se v vlado, najprej z Markovim protokolom, pozneje brez njega. Ker je predla radikalcem zelo trda pri njih nezadostni večini v parlamentu, smo čitali ponovno o pogajanjih, po katerih naj bi se jim pridružili še tudi klerikalci — pa ti so bili predragi, ker je bilo treba zadovoljiti preveč gospodov in zavodov...

Tako so ostali klerikalci v opoziciji in jedo grenki kruh, ki niso nanj navajeni. Šli so se učiti k starim opozicionalcem, predvsem k socialistom iz bivšega avstrijskega parlamenta, in so začeli kritizirati državno gospodarstvo, posebno proračun. Pri radičevcih so našli še nekaj posebnega: odpor proti davkom sploh. Vse to dobro in slabo, pametno in neumno, so zmešali v svoj avtonomistični lonec in začeli prodajati v svojih mnogovrstnih časopisih

tako, da so po širni Sloveniji povsod dopovedali svojim backom, da plačujejo preveč davkov in da od vseh teh davkov nič nazaj ne dobe.

Mi pozdravljamo to delo klerikalcev. Nič ni bilo bolj potrebno, kakor pobožne klerikalne ovčice iztrgati iz tlake za nebesa in jim vsaj približno dopovedati, da plačujejo veliko, zelo veliko, in da si iz tega plačevanja kujejo veliki gospodje svoja zlata nebesa že na tem svetu. Zato nam je bilo prav všeč, da so klerikalci povedali nekaj števil, ki so jih še pred krajim kot vladna stranka skrivali in ki jih bodo v kratkem hoteli zopet skrivati. Prinesti nekaj števil med pobožni narod to je zelo hvalevredno delo.

Seveda je vsem „naprednim“ kapitalistom in njih hlapcem ta napredek preprostega ljudstva zelo neprijeten. Seveda — naprednost pomeni pri njih samo gmotno napredovanje pri njih samih, bog ne daj, da bi napredovali tudi „nižji sloji“. Potem bi bilo konec njih prijetnega življenja v uživanju brez dela, potem bi po bankah in drugih delniških družbah ne mogli vladati sami in prepovedovati vpogled delavstvu, „ki se ni nič naučilo.“ Zato tak krik, da pomenijo te številke samo hujskanje, da pa nikakor ne odgovarjajo resnici, češ, poldrugo milijardo Din revna Slovenija gotovo ni plačala, odkod naj bi vzela toliko denarja? Saj pomeni to 6 tisoč milijonov kron! 6.000.000.000 K!

Pa samo tajiti je premalo. Načelo progresivnega daeka pri socialistih je odprlo mnogim oči za številke tako, da so v debatah znali obrniti pozornost od „hujskanja“ proč: Če nismo plačali 6 milijard, pa vi povejte, koliko smo plačali, saj imamo pravico zvedeti to, ne? Marsikak naprednjak je pogorel in tudi njih časopisje ni moglo nikamor. Premišljevanja ne moreš ustaviti s tajenjem. Ljudstvo zahteva računov.

V tej stiski so prišli „naprednjakom“ na pomoč „razredni“ bojovníki iz Strokovne komisije za Slovenijo. Gospod Joža Golmajer, tajnik Osrednjega društva kovinarjev, izdaja pod vodstvom g. drja Koruna „socialistični“ tednik in ta se je postavil proti „klerikalnim“ številkam z vso svojo socialistično težo.

Seveda se tudi pri tem skriva za zedinjenje in za centralizem. Kaj bi bila Slovenija, če bi ne plačevala zedinjeni državi? Saj ni zmožna samostojnega življenja!

Gospod Golmajer je pa zmožen sam zase živeti? On pri kovinarjih, ona pri konsumu, če bi nič drugega ne bilo, že to je dovolj za samostojno življenje. Če bi se imeli vsi kovinarji tako, ali pa vsi člani kons. društva, potem bi na Slovenskem ne bilo nezadovoljnosti. Ker pa ni tako, zato je g. Joža nasprotnik javnih računov in da zaveže kovinarjem oči, zato sklepa razna zedinjenja in razne centralizacije, v katerih se popolnoma zgube članski prispevki v ravno take vode, kakor pri državni centralizaciji indirektni davki. In da zaveže delavskim računarnem jezike, izjavlja („Socialist“ št. 16.):

„Okrog 70% državnih dohodkov se po svoji naravi ne da deliti, dokler imamo enotno carinsko ozemlje.“ Carine, monopoli, trošarine in dohodki od železnic, vse to se mora po njegovem stekati v centralo in tam moramo imeti kakšnega našega človeka, da bomo tudi mi kaj dobili od tega. In kakor v zasmeh našemu industrijskemu delavstvu pravi dalje: „V enotnem carinskem ozemlju imamo kot odškodnino **svobodno razvojno možnost za našo industrijo.**“ Prav tako je napisano! In to zdaj, ko še nismo pretehtali dalekosežnosti sklepa belgrajske porodice, ki prepoveduje ustanavljanje vsakršnih industrijskih podjetij, dokler ta porodica ne izda dovoljenja!

Kako daleč so ti ljudje od socialističnega programa! Kakšni backi so tisti, ki čitajo takele stvari pod imenom „Socialist“! To spada še v fevdalno dobo, to še niti kapitalistično ni! Še celo liberalni listi so obsodili zatiranje svobode dela, naši patentirani in od ček urada priznani socialisti pa pišejo takele „resnice“ in to v uvodniku pod naslovom „Številke“. Čitajte „Socialista“, da spoznate njegov socializem! Čitajte pa tudi socialistični program, razlagajte ga nezavednim delavcem. Potrebno je to; če bo naš program bolj znan, potem se ne bodo smeli z njim postavljati ljudje iz srednjega veka!

Sicer pa jih poznamo tudi od druge strani! Proti javnim računom so povsod in za tajno gospodarstvo delajo na vse pretege. Avtonomizem in centralizem sta le dve frazi, za katere skrivajo svoj nered, da potem lahko v kalnem ribarju, enkrat z avtonomisti, drugič s centralisti, vselej pa s kapitalisti. Dokaz imate v občinski politiki, kjer vladajo ti Golmajerjevi socialisti v bratski slogi z avtonomisti (Ljubljana) ali s centralisti (Maribor) nikjer pa z delavstvom in njegovimi organizacijami.

Karel Etlinger:

Ko se je človeštvo učilo hoditi...

Menda se še spominjate hrupa, ki ga je povzročilo pred leti odkritje Krutarjeve jame, tiste prastare, velikanske podzemeljske jame v Notranjskem Krasu, katero so imenovali po njenem najditelju, zemljepisnem profesorju Krutarju. Več ekspedicijske preiskalo na vse strani razprostirajoče se hodnike te jame in ko so jo slednjič kot zlijanja vredno

znamenitost ob bengalski razsvetljavi otvorili turističnemu prometu, sem se napotil kot eden prvih tudi jaz, da si ogledam to čudo narave.

Vodnik je znal razlage že na pamet in ker sem takšnih razlag v drugih jamah že dovolj slišal, sem se na skrivaj ločil od družbe ter se zgubil, iz žepno svetilko oborožen, v enega izmed stranskih rogov, nad katerim je bilo napisano, da je nevaren. Ne vem, kolikokrat sem zavil v podzemeljskem blošču okrog oglja, ko sem nazadnje zašel v kamnito dvorano, katere stene so bile pokrite s čudnimi razami. Začetkoma sem menil, da so nekeke sličice, potem se mi je zasvetilo: Pismenke so, ki jih je treba šele uganiti! Dvorni svetnik Čiričara, sloviti svetilnik znanosti, ki sem ga pod prisego molčečnosti o stvari poučil, je hieroglif razrešil ter podajam z njegovim dovoljenjem majhen izvleček iz njegovega prevoda v našo knjižno slovenščino. Zdi se, da je cela zadeva neke vrste dnevnik, katerega spisatelja si predstavljam kot dolgoobračega, v svojih nazorih strogo konservativnega prastarca. Če je njegovo truplo še ohranjeno, potem bo vsekakor izvrstno ohranjeno, ker je moral biti stari gospod še za življenja v neobičajni meri mumificiran. Vsaj jaz sem zadobil takšen utis, ko sem bral stavke, kakor so naslednji:

„Mladina postaja vedno bolj zanemarjena. Morala in stare dobre šege izginjajo dan za dnem in mesto, da bi se nedorasli pobalini zgledovali nad čistiljivimi očaki, kakor sem jaz, se valjajo po blatu priskutnih, malopridnih novotarij. Ne čudim se — to vedo bogovi — kar na lepem nad nobeno rečjo več, toda, kar sem moral včeraj gledati pri iskanju želoda, to pa je še meni kmalu ustavilo pamet: eden izmed teh pocapinjenih modernih zelencev je bil tako nesramen, da je dvignil svoje prednje noge in [jaz zardevam, ko to razim v skalo] je hodil po zadnjih nogah!! Moja prva misel je bila, da pograbim debel kamen in nečedniku prebijem lobanjo. Ker pa je močnejši od mene, sem ga skusil pregovoriti z dobrohotnimi svarili, kakor nas častiljivce dičijo, in sem mu rekel s krotkim glasom: „Ti smrdljivi ušivec, ali ne veš, da hočejo bogovi, da se plazimo po vseh štirih? Fej, takšna razuzdanost, da pokoncu stopaš! V zobe ti pljunem, nezaslišani odpadki vsega opičjega človečanstva!“ S tem sem ga pustil samega vase skrušenega.“

„Dvakrat se je luna napolnila, odkar sem prvič opazil ogabno nespodobnost pokončne kuje. Oh, kako globoko je padlo naše ljudstvo: ta popačenost dobiva vedno več pristašev, komaj da si dostojen opičnjak* še upa laziti z odprtimi očmi skozi gozd! Mene pretresa gnus. In seveda ravno najmlajši so, kakor vselej, ki pri razširjanju te nrvnostne kuge v prvih vrstah... stopajo! Oh, vi bogovi, ljubezen do bližnjega me sila, da se obračam s prošnjami do vas: čemu ne sipljete ognja z nebes, da ta strupena kačja zalega ob živem telesu polagoma zgori?“

Včeraj sem zopet srečal tako tolpo pokoncu stopajočo. „Poberite se od mene, vi smrdljivi služabniki nečistosti!“ sem zarjovel, toda menite, da so se mi za to pristrčno poučilo zahvalili? Smejali so se, ti vlačugarji in gnojneži, a nekdo je celo zaklical: „Kako rad bi še ti pokoncu hodil, če bi le mogel, stari norec!“ — Ha, naj me prej uši razgrizejo, predno bi hotel posnemati tako svinjarstvo!“

„Včeraj sem — samo radi znanosti — poskusil stopiti na zadnje noge; padel sem in sem si glavo do krvi obtokel ob neko deblo. Tako mora trpeti pravičnik v teh pokvarjenih časih.“

Vedno več opičnjakov vidiš stopati pokoncu! Samo ob sebi umevno, da se že tudi ženske udeležujejo te tekme. Ali je sploh še kaj poštenja na svetu? Toda jaz ne bom tega še nadalje molče gledal. Šest častivrednih mož [razen mene], vsi v najboljši moški dobi, nobeden pod 65-timi leti, se je združilo, da rešijo naše propale, zaslepljene, vsemu najsvetejšemu odpadajoče, usmiljenja vredne sovrstnike iz močvirja poživljenosti. Sklicali bomo zborovanje, predlagali bomo zakon, da ne sme nihče več po dveh hoditi! Pod smrtno kaznijo!“

„Zborovanje se je vršilo. Dvesto opičnjakov je bilo navzočih. Ko sem stopil na vejo, da spregovorim, se je vsul name tak dež kamenja, blatnih kep in še bolj nespodobnih reči, da sem se s po-

* Človek-opica.

nosom odrekel govoriti takšni druhali in sem kar najhitreje od drevesa do drevesa zborovanje zapustil. Gorje, gorje, trikrat gorje, o opičje človeštvo, kam si zabredlo! Pet mojih sobojevnikov je že postalo nezvestih prejšnjim našim idealom in hodijo sedaj po dveh; šesti ne pride v poštev, ker ne more že davno več radi predozorele čistiljivosti niti laziti niti stopati. Začel sem dvomiti nad pravico tega sveta do obstoja, nad bogovi, nad vsem!“

„Dovolj mi je. Rogajo se mi, če grem po vseh štirih svojo pot, otroci bevskažo zasramovalne pesmice za mano — jaz sem zadnji steber morale! Naj bo! Odtegnem se jim za vse življenje v to jamo in hočem ostanke svojih dni izpolniti v ponižnem občudovanju samega sebe. Z menoj izumre čednost! Pa še umirajoč hočem prorokovati: tudi pohotna zatelebanost v novo modo pokončne hoje doživi konec, tedaj bodo izgovarjali moje ime s spoštovanjem, z oboževanjem in izgovarjal ga bo poboljšani, spet lazeč rod!...“

To so zapiski iz časa, ko se je človeštvo učilo hoditi. Ko sem jih prvič čital, sem se pristrčno smejal, pa že pri drugem čitanju mi je postalo nekako neugodno v duši in sedaj, ko ta dnevnik že v petič prebiram, mi gre skozi glavo: Ali je že bil kdaj kak napredek v zgodovini človeštva, ki bi ga ne opljuvali kot nesramnega, nenravnega, zločinskega?... Vseeno, malce mi je le v tolažbo, da ni bilo že v času opičjega človeka nič drugače.

ČLOVEŠTVO IN POSAMEZNIK.

Visok francoski častnik Jean de Pierrefeu (Žan de Pierfé) je izdal knjigo, ki vzbuja mnogo senzacije, odobravanja in ogorčenja. V njej dokazuje, da sta dandanes vojaška zmaga in poraz popolnoma neodvisna od strateških zmožnosti posameznih poveljnikov. Jean de Pierrefeu navaja iz svetovne vojne mnogo dejanskih dokazov, da je doba za genialne vojskovodje minula in da ni nič bolj bedastega nego to, če se Francoz navdušuje za lovrike svojih Fochov in Joffrejev, Nemec za Hindenburge, Mackensene in Ludendorffe itd. Uspehi novodobnih vojn so neprozorna kombinacija slučajev, sreče, smole, telefonskih sluhovnih prevar, nespornost, nemarnosti in vojaške bravure, nikoli pa ne strateških načrtov tkzv. genialnih generalov. Iz tega sledijo važni zaključki in ti so predvsem, ki dvigajo okostenelo militaristično buržoazijo proti Pierrefejevemu delu. Kapitalizem resnice ne prenese, ker je resnica njegova smrt, to je umljivo. Kakšni zaključki so to, pa bomo najlepše pokazali z navedbo enega odstavka iz te knjige:

„Človeštvo“, pravi Pierrefeu, „je obračunalo z gonjo za osebnostmi reprezentativnih mož in stopa v dobo medsebojnega dogovora. Genij odslej ne obstoja več v tem, da sam poveljuje, temveč nasprotno v tem, da se okori ti z delom vseh talentov. Poglavar novodobnega ljudstva ne more biti več samovladar, temveč organizator, ki združuje v sebi vse talente in razumnosti vseh strok. Za osamosvojenost človeštvo 20. stoletja, ko so postali vsi ljudje prosti, ni nobena roka dovolj močna, da bi ga mogla voditi. To velikansko nalogo obvladajo v vseh deželah samo še disciplinirane skupnosti, ki so prežete resničnega narodnega in so popolnoma brez omejenega stanovskega duha.“

Tako jasno govori mož, ki je vse prej nego član kake razredne organizacije. Pristaši buržoaznega reda sami se že dvigajo, da pomagajo zrušiti nje-

govo vlado, ko so spoznali njegove slabosti. Kvečjemu o tem bi se lahko pripravili, če je človeštvo danes resnično že osvobojeno. Mi pravimo, da se šele osvobojuje omejenega individualističnega kulta, saj je moral še celó Pierrefeu napisati knjigo proti smešnemu glumaštvu svojih rojakov, ki vidijo le v nekaterih posameznikih stvaritelje in krmarje svetovnovojnih dogodkov. Toda to moramo Pierrefeju priznati, da misli kot član individualističnega razreda veliko bolj kolektivno nego premnogi proletarci, nositelji nove družabne oblike skupnosti, ki se pehaajo samo za voditeljem in njemu edinemu prepučajo delo za dosego svojih ciljev.

Slabost? Slabo spanje? Nervoznost? Neveselje do dela? Ali se večkrat pojavljajo različne boli? Dober prijatelj v takih slabih dneh je pravi Fellerjev Elzafluid! Dobro služi za umivanje in obloge, ravno tako, kot kosmetikum za usta, glavo, kožo! Močnejši, izdatnejši in bolj delujoč kakor francosko žganje! S pakovanjem in pošnino 3 dvoj-nate ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvoj-natih ali 12 specialnih steklenic 214 dinarjev in 10% doplačila razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 252 Hrvatsko.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Zvonimir Bernot

(v imenu pokr. odbora SSJ in KDZ.
Tiskarna bratov Rumpret v Krškem.

Priljubljenost, ki jo uživa „Žika“ bolj in bolj, je najboljša priporočila za ta res izvrstni kavin nadomestek. Kakor je bila svojčas Vydrovka dobra znanka v vsaki hiši, pravtako spoznavajo naše gospodinje danes, da je mogoče z „Žiko“ pripraviti tudi brez prave kave okusno kavo, ki je poleg vsega še zelo redilna in popolnoma neškodljiva. Dobiva se povsod. Kjer je nj, se obrnite na naslov: Pražarna Žika v Ljubljani, Rožna dolina.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANČISKANSKA ULICA ŠTEV. 6
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

TISKOVINE

ZA ŠOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA ZA VESELICE
LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

Stereotipija

Litografija

TRGOVSKA BANKA D.D. LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1

Kapital in rezerve Din. 17,500.000.

Brzjavni: Trgovska.

Tel.: 139, 146, 458.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana
[menjalnica v
Kolodvorski ulici]